

Review Article

Building Green Hospital Model in Implementing Sustainable Development Goals in Vietnam

Pham Thi Thu Hien*

National Institute of Mental Health, Bach Mai Hospital, 78 Giai Phong, Dong Da, Hanoi, Vietnam

Received 02 December 2020

Revised 08 December 2020; Accepted 12 December 2020

Abstract: Sustainable development is not only a national goal but also a global concern as climate change and the impacts of environmental pollution are changing the quality of life and threatening human existence. Sustainable development goals are covered in all aspects of life, including medical activities and community health care. As a component of the health system, hospitals not only perform medical examination and treatment as well as research on treatment methods but also ensure the conditions for achieving sustainable development goals and other non-medical targets of the health sector. The paper focuses on analyzing the Green hospital model and the need to build this model in the implementation of the sustainable development goals.

Keywords: Sustainable Development, Health, Green Hospital, Policy, Green health ecosystem.

*Corresponding author.

Email address: hienskt@gmail.com

<https://doi.org/10.25073/2588-1116/vnupam.4282>

Xây dựng mô hình bệnh viện xanh trong thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững tại Việt Nam

Phạm Thị Thu Hiền*

Viện sức khỏe tâm thần - Bệnh viện Bạch Mai, Số 78 Giải Phóng, Đống Đa, Hà Nội, Việt Nam

Nhận ngày 02 tháng 12 năm 2020

Chỉnh sửa ngày 08 tháng 12 năm 2020; Chấp nhận đăng ngày 12 tháng 12 năm 2020

Tóm tắt: Phát triển bền vững (PTBV) là một mục tiêu không chỉ của một quốc gia mà còn là mối quan tâm của toàn cầu khi mà biến đổi khí hậu và các tác động của ô nhiễm môi trường đang làm thay đổi chất lượng cuộc sống và đe dọa sự tồn tại của con người. Mục tiêu PTBV được bao trùm trong mọi khía cạnh của đời sống, trong đó có hoạt động y tế và chăm sóc sức khỏe của cộng đồng. Với vai trò là một thành tố của hệ thống y tế, các bệnh viện không chỉ là nơi thực hiện chức năng khám chữa bệnh, nghiên cứu về phương pháp điều trị mà còn đảm bảo các điều kiện thực hiện mục tiêu PTBV mà ngành y tế trực tiếp triển khai cũng như các mục tiêu phi y tế khác. Bài viết tập trung phân tích mô hình bệnh viện Xanh và sự cần thiết xây dựng mô hình này trong việc thực hiện mục tiêu PTBV.

Từ khóa: Phát triển bền vững, Y tế, Bệnh viện xanh, Chính sách, Hệ sinh thái y tế Xanh.

1. Mô hình Bệnh viện Xanh

* Khái niệm

Nhiều tổ chức quốc tế và chiến dịch đang tập trung vào các sáng kiến “xanh” và các giải pháp để các tổ chức, các cơ sở khám chữa bệnh trở nên thân thiện hơn với môi trường, mang lại lợi ích cho cộng đồng và môi trường. Tính bền vững có thể cải thiện sức khỏe dân số bằng cách đóng góp vào các cộng đồng khỏe mạnh hơn, giảm ô nhiễm và giảm việc sử dụng các nguồn tài nguyên như nước và năng lượng. Tính bền vững có thể đóng góp mang lại trải nghiệm tốt hơn cho bệnh nhân bằng cách cải thiện môi trường của bệnh viện và chất lượng các dịch vụ khám chữa bệnh tại bệnh viện. Xuất phát từ những nhu cầu trên, khái niệm “công trình xanh”, được hình

thành bắt nguồn từ những nỗ lực phối hợp của Liên hợp quốc trong nhiều năm nhằm đưa ra ý tưởng về “tính bền vững” trong mọi khía cạnh của sự phát triển con người. Sự ra đời của thuật ngữ Bệnh viện Xanh nằm trong xu hướng phát triển các công trình xanh trong lĩnh vực y tế.

Khái niệm *Bệnh viện Xanh (Green Hospital)* được hiểu là bệnh viện chủ động thực hiện một hoặc nhiều mục tiêu sau: chọn địa điểm thân thiện với môi trường, sử dụng các thiết kế bền vững và hiệu quả, sử dụng các sản phẩm và vật liệu xây dựng xanh, tư duy xanh trong quá trình xây dựng và giữ cho tiến trình xanh đang diễn ra. Một Bệnh viện Xanh được xây dựng trên cơ sở có một hệ thống hỗ trợ việc tái chế, tái sử dụng vật liệu, giảm thiểu chất thải và tạo ra không khí sạch hơn¹. Theo nghiên cứu của Yusef Shaabani,

*Tác giả liên hệ.

Địa chỉ email: hienskt@gmail.com

<https://doi.org/10.25073/2588-1116/vnupam.4282>

¹ The Green Hospital is defined as a hospital that has taken the initiative to do the one or more of the following: choose an environmentally friendly site, utilizes sustainable and efficient designs, uses green building materials and products, thinks green

Ali Vafaiee Najar, Mohammad Naser Shafiee, Marziyeh Meraji, Elaheh Hooshmand (2019), Bệnh viện Xanh được hiểu là bệnh viện duy trì sức khỏe của cộng đồng thông qua việc giảm thiểu các rủi ro về môi trường [1]. Điểm khác biệt giữa mô hình bệnh viện truyền thống với bệnh viện xanh là, mô hình bệnh viện truyền thống coi mục tiêu PTBV gắn với kết quả hoạt động, hiệu quả hoạt động đầu ra (outputs); trong khi đó, mô hình Bệnh viện Xanh nhìn nhận PTBV theo tiếp cận hệ thống, gồm một chuỗi các yếu tố đầu vào, đầu ra và những tác động khác (inputs, outputs và impacts)". Bệnh viện xanh là bệnh viện bền vững.

Một Bệnh viện Xanh được hình thành trên cơ sở các tiêu chí cụ thể như: (i) Địa điểm; (ii) Sử dụng nước hiệu quả; (iii) Ô nhiễm năng lượng và không khí; (iv) Vật liệu và Tài nguyên; (v) Chất lượng môi trường trong nhà; (vi) Thực phẩm cho bệnh viện lành mạnh; (vii) Giáo dục; (viii) Mua sắm; (ix) Chất gây ô nhiễm; (x) Làm sạch; (xi) Giảm chất thải; (xii) Không gian chữa bệnh [2]. Tất cả các yếu tố này được xem xét để đảm bảo hiệu quả môi trường cao nhất ngay từ khâu thiết kế, đến việc xây dựng, vận hành và đánh giá.

** Khung mẫu chính sách thực hiện mục tiêu PTBV trong các bệnh viện Xanh*

Trong bối cảnh hội nhập toàn cầu hóa và biến đổi do Cách mạng công nghiệp (CMCN) lần thứ tư, xu hướng Bệnh viện thông minh, Bệnh viện Xanh, Bệnh viện Thân thiện Môi trường sẽ ngày càng trở nên phổ biến. Trên thế giới, hiện có 30 bệnh viện được đánh giá là thân thiện với môi trường nhất, chủ yếu tập trung tại các bang của Hoa Kỳ, Anh, Canada,... Đứng đầu danh sách là Bệnh viện Trẻ em của Pittsburgh tại Pittsburgh, Pennsylvania (Children's hospital of pittsburgh). Trong đó, có duy nhất 01 đại diện Châu Á là Bệnh viện Mount Elizabeth novena thuộc Novena, Singapore [3]. Ở Việt Nam, yếu tố Xanh trong bệnh viện thể hiện qua các mô hình các cơ sở y tế Xanh – Sạch – Đẹp hay việc áp dụng công nghệ thân thiện môi trường trong quản lý môi trường bệnh viện (chất thải, nước thải, kiểm soát nhiễm khuẩn...). Một số mô hình Bệnh viện Xanh được tiếp cận theo góc độ kiến trúc Xanh, không gian Xanh (Bệnh viện đa khoa Phương Đông, Bệnh viện Trường Đại học Y Dược Huế, Bệnh viện Ung bướu Hà Nội,...). Tuy nhiên, những góc độ này chưa thể đáp ứng các mục tiêu PTBV mà ngành y tế đặt ra. Xu hướng phát triển mô hình Bệnh viện xanh có thể làm thay đổi khung mẫu chính sách thực hiện các mục tiêu PTBV trong các mô hình bệnh viện truyền thống, cụ thể như sau:

Bảng 1. Khung mẫu chính sách

Khung mẫu chính sách	Chính sách thực hiện mục tiêu PTBV ở các bệnh viện truyền thống	Chính sách thực hiện mục tiêu PTBV theo mô hình Bệnh viện Xanh
Kiến tạo xã hội	Bệnh viện Xanh – Sạch – Đẹp	Bệnh viện Xanh
Triết lý	Giảm thiểu rủi ro môi trường	Phát triển hệ sinh thái y tế Xanh
Hệ quan điểm	Kiểm soát ô nhiễm môi trường bệnh viện	Xanh trên tất cả các thành tố (không gian kiến trúc, môi trường, quản lý chất lượng,...)
Hệ chuẩn mực	Tiêu chuẩn chất lượng về môi trường bệnh viện	Tiêu chuẩn chất lượng theo quốc tế

during construction and keeps the greening process going. A Green Hospital is constructed around a facility that recycles, reuses materials, reduces waste, and produces

cleaner air. Nguồn:
<http://hospital2020.org/Agreenhospital.html>

	Thuê dịch vụ cung ứng để kiểm soát ô nhiễm và giảm thiểu/hạn chế rủi ro môi trường Quản lý theo mục tiêu PTBV đã có	Chuỗi cung ứng công nghệ thân thiện môi trường trong quản lý bệnh viện Quản lý hệ thống (input-outputs-impacts) theo tiêu chí Xanh, bền vững
Hệ khái niệm	Phát triển bền vững, công nghệ thân thiện môi trường, quản lý chất lượng, môi trường bệnh viện, chuyển giao CNTTMT	Đổi mới công nghệ, quản trị hệ thống, chuỗi cung ứng thông minh, blockchain, tiêu chuẩn Xanh

Nguồn: Tổng hợp của tác giả²

Khung mẫu chính sách này chứng minh cho việc phát triển mô hình Bệnh viện Xanh sẽ đảm bảo các tiền đề để việc thực hiện mục tiêu PTBV được bao trùm toàn bộ hoạt động của bệnh viện.

2. Sự cần thiết xây dựng mô hình Bệnh viện Xanh tại Việt Nam

i) Nhằm thực hiện các mục tiêu PTBV của lĩnh vực y tế

Trong tiến trình phát triển của các quốc gia, kinh tế càng tăng trưởng thì tình trạng khan hiếm các loại nguyên nhiên liệu, năng lượng do sự cạn kiệt các nguồn tài nguyên không tái tạo được càng tăng thêm, môi trường thiên nhiên càng bị hủy hoại, cân bằng sinh thái bị phá vỡ, tình trạng biến đổi khí hậu ngày càng trở nên nghiêm trọng. Chương trình nghị sự 2030 về PTBV [4] vạch ra một tầm nhìn chuyển đổi với 17 mục tiêu PTBV để phát triển kinh tế, xã hội và môi trường, trong đó, nêu rõ: “*Để tăng cường sức khỏe thể chất và tinh thần cũng như kéo dài tuổi thọ cho tất cả mọi người, chúng ta phải đạt được mức độ bao phủ sức khỏe toàn dân và tiếp cận với dịch vụ*

chăm sóc sức khỏe có chất lượng. Không ai bị bỏ lại phía sau”. Qua đó, có thể thấy vai trò của ngành y tế trong việc thực hiện các mục tiêu PTBV nói chung, và việc tăng cường các chức năng chính của hệ thống y tế trong việc cải thiện các yếu tố quyết định đến môi trường nói riêng. Theo tổ chức Y tế Thế giới (WHO), giải quyết những yếu kém của hệ thống y tế là điều quan trọng hàng đầu để đảm bảo công bằng về kết quả sức khỏe giữa các nhóm dân cư khác nhau [5].

Tính liên kết giữa các mục tiêu trong Chương trình Nghị sự 2030 đã chỉ ra rằng PTBV trong hoạt động y tế, chăm sóc sức khỏe không chỉ là việc thực hiện Mục tiêu 3⁴ về sức khỏe bao gồm việc tiếp cận với các vấn đề bệnh tật hoặc các lĩnh vực cụ thể cũng như các vấn đề liên quan đến hệ thống y tế toàn dân, tài chính y tế, nhân lực cho y tế và giám sát dịch bệnh; mà còn là việc thực hiện các mục tiêu phi y tế khác. Cụ thể: Mục tiêu 1 về Chấm dứt nghèo đói bao gồm các mục tiêu liên quan đến phát triển hệ thống bảo trợ xã hội và tiếp cận các dịch vụ cơ bản; Mục tiêu 10 về bất bình đẳng giải quyết vấn đề trao quyền, bao gồm cả cho người tàn tật; Mục tiêu 6 và 11

² Tham khảo khung phân tích môn Khoa học Chính sách Nguồn: Vũ Cao Đàm (2009). Giáo trình Khoa học Chính sách. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.

³ Theo Liên Hợp Quốc, 17 mục tiêu PTBV (Sustainable Development Goals) cụ thể là: Xóa nghèo; Không còn nạn đói; Sức khỏe và có cuộc sống tốt; Giáo dục có chất lượng; Bình đẳng giới; Nước sạch và vệ sinh; Năng lượng sạch với giá thành hợp lý; Công việc tốt và tăng trưởng kinh tế; Công nghiệp, sáng tạo và phát triển hạ tầng; Giảm bất bình đẳng; Các thành phố và cộng đồng bền vững; Tiêu thụ và sản xuất có trách nhiệm; Hành động về khí hậu; Tài nguyên và môi trường biển; Tài nguyên và môi trường trên đất liền; Hòa bình, công lý và các thể chế mạnh mẽ; Quan hệ đối tác vì các mục tiêu. Đây là các mục tiêu toàn diện nhằm kêu gọi hành động toàn cầu nhằm xóa đói giảm nghèo, bảo vệ môi trường và khí hậu trái đất và đảm bảo mọi người ở khắp mọi nơi có thể tận hưởng hòa bình và thịnh vượng. Việc thông qua các Mục tiêu PTBV (SDGs) vào năm 2016 đánh dấu sự chuyển hướng căn bản so với các Mục tiêu Phát triển Thiên niên kỷ (MDGs) trước đây. Mặc dù MDGs phản ánh một danh sách kinh tế gồm các mục tiêu tương đối hẹp chỉ đề cập đến các quốc gia có thu nhập thấp và trung bình, các SDGs lại nhiều hơn và phản ánh sự hiểu biết toàn diện hơn về bản chất của PTBV và các tương tác của nó với sức khỏe con người, bảo vệ môi trường và công bằng xã hội

⁴ SDG 3 of the SDGs is to ‘ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages’

đều đề cập đến các khía cạnh cung cấp nước sạch, vệ sinh hiệu quả và quản lý chất thải. Hai mục tiêu xuyên suốt về Hòa bình, Công lý và Thể chế vững mạnh (Mục tiêu 16) và Quan hệ đối tác vì các Mục tiêu (Mục tiêu 17) có ý nghĩa đối với hệ thống y tế khi tập trung vào phát triển các thể chế hiệu quả, có trách nhiệm và minh bạch; đảm bảo việc ra quyết định mang tính đáp ứng, bao trùm, có sự tham gia và đại diện; đảm bảo quyền tiếp cận thông tin của công chúng; và nâng cao năng lực. Như vậy, có thể thấy việc thực hiện mục tiêu PTBV bao gồm 02 nội hàm: (1) *Đảm bảo sức khỏe và quyền được chăm sóc sức khỏe của cộng đồng*; (2) *Đảm bảo không gây ra các rủi ro môi trường để tạo tiền đề thực hiện các mục tiêu phi y tế*. Nội hàm này quyết định các định hướng trong quá trình hoạch định chính sách của các quốc gia trong việc thực hiện mục tiêu PTBV trong lĩnh vực y tế.

Trong những năm qua, Việt Nam liên tục có những thay đổi tích cực trong bảng xếp hạng đánh giá việc thực hiện mục tiêu Phát triển bền vững. Năm 2020, Việt Nam xếp thứ 49 trên tổng số 166 quốc gia [6] về việc thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững, trong đó các chỉ số về giảm nghèo, nước sạch và vệ sinh, giáo dục, chống biến đổi khí hậu, các thành phố và cộng đồng bền vững,... có những chuyển biến theo chiều hướng tích cực [7]. Trong lĩnh vực y tế, Việt Nam đã có nhiều chiến lược tổng thể về phát triển y tế gắn với các mục tiêu phát triển bền vững như: *Chiến lược quốc gia về bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân giai đoạn 2011-2020, tầm nhìn đến năm 2030, Chiến lược Dân số Việt Nam giai đoạn 2001-2010,...* Trong từng lĩnh vực, y tế Việt Nam lại có các chiến lược

riêng như *Chiến lược quốc gia về phát triển ngành dược giai đoạn đến năm 2020 và tầm nhìn đến năm 2030, Chiến lược về Chăm sóc sức khỏe sinh sản Việt Nam giai đoạn 2011-2020,...* Bên cạnh đó, Thủ tướng Chính phủ cũng ban hành [8]:

- *Quy hoạch tổng thể phát triển hệ thống y tế Việt Nam giai đoạn đến năm 2010 và tầm nhìn đến năm 2020;*
- *Chương trình mục tiêu quốc gia Dân số - Kế hoạch hóa gia đình giai đoạn 2012-2015;*
- *Chương trình mục tiêu y tế quốc gia;*
- *Chương trình mục tiêu quốc gia vệ sinh an toàn thực phẩm;*
- *Chương trình mục tiêu quốc gia phòng, chống HIV/AIDS giai đoạn 2012-2015....*

Trong năm 2018, Bộ Y tế ban hành Kế hoạch hành động quốc gia thực hiện Chương trình nghị sự 2030 vì sự PTBV (Quyết định 3929/QĐ-BYT ngày 28/06/2018), với mục tiêu cụ thể: *“Xây dựng hệ thống y tế công bằng, chất lượng, hiệu quả, PTBV và hội nhập quốc tế nhằm bảo đảm cuộc sống khỏe mạnh cho mọi người ở mọi lứa tuổi”*. Bộ Y tế đã xây dựng các mục tiêu PTBV cụ thể được chia thành 2 nhóm chính: Nhóm các mục tiêu Bộ Y tế được giao chủ trì (11 mục tiêu bao gồm: Mục tiêu 2.1.a, 2.2; 3.1; 3.2; 3.3a; 3.4; 3.6; 3.7; 3.8.c; 3.9; 5.6)⁵ và Nhóm các mục tiêu được giao phối hợp (15 mục tiêu bao gồm: Mục tiêu Mục tiêu 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1.b, 3.3.b, 3.5, 3.8.a, 6.1, 6.2, 11.5, 12.4, 12.5b, 14.1, 17.4)⁶. Các chiến lược, chính sách cụ thể của ngành y tế đã và đang đặt ra những nhiệm vụ cấp thiết với các bệnh viện trong việc vừa bảo đảm hiệu quả của

⁵ Các mục tiêu liên quan đến an toàn thực phẩm, dinh dưỡng, giảm tỷ số tử vong, chấm dứt các bệnh dịch, dự phòng và điều trị bệnh không lây nhiễm, tăng cường dự phòng và điều trị lạm dụng các chất gây nghiện, đảm bảo tiếp cận toàn dân tới các dịch vụ chăm sóc sức khỏe sinh sản và tình dục; đạt được bao phủ chăm sóc sức khỏe toàn dân, giám sát tác động, truyền thông nguy cơ ô nhiễm môi trường, tăng cường thực hiện Công ước khung của Tổ chức Y tế Thế giới về kiểm soát thuốc lá, bảo đảm tiếp cận phổ cập đối với sức khỏe sinh sản và tình dục, quyền sinh sản

⁶ Các mục tiêu về Chấm dứt mọi hình thức nghèo ở mọi nơi; Xóa đói, bảo đảm an ninh lương thực, cải thiện dinh dưỡng

và thúc đẩy phát triển nông nghiệp bền vững; Bảo đảm cuộc sống khỏe mạnh và tăng cường phúc lợi cho mọi người ở mọi lứa tuổi; Đảm bảo đầy đủ và quản lý bền vững tài nguyên nước và hệ thống vệ sinh cho tất cả mọi người; Phát triển đô thị, nông thôn bền vững, có khả năng chống chịu; đảm bảo môi trường sống và làm việc an toàn; phân bổ hợp lý dân cư và lao động theo vùng; Đảm bảo mô hình sản xuất và tiêu dùng bền vững; Bảo tồn và sử dụng bền vững đại dương, biển và nguồn lợi biển để PTBV; Tăng cường phương thức thực hiện và thúc đẩy đối tác toàn cầu vì sự PTBV.

công tác chăm sóc sức khỏe của cộng đồng, vừa góp phần thực hiện các mục tiêu PTBV khác.

Tuy nhiên, có thể thấy rằng việc thực hiện các mục tiêu PTBV còn chưa được thực hiện một cách đồng bộ trên tất cả các thành tố của hệ thống y tế của Việt Nam nói chung. Một trong những rào cản lớn nhất là điều kiện nguồn lực (tài lực, vật lực, tin lực, nhân lực) còn chưa đáp ứng được nhu cầu triển khai các mục tiêu trực tiếp và gián tiếp về PTBV mà chính sách của cơ quan quản lý đưa ra. Việc xây dựng các bệnh viện Xanh với vai trò là một thành tố của hệ sinh thái Xanh trong lĩnh vực y tế, có thể góp phần tích cực trong việc triển khai các mục tiêu nói trên.

ii) Nhằm phát huy vai trò của hệ thống bệnh viện trong thực hiện mục tiêu PTBV

Môi trường trong các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh (gọi tắt là môi trường bệnh viện) là môi trường đặc thù. Môi trường bệnh viện ô nhiễm là nguyên nhân quan trọng dẫn đến sự lan truyền mầm bệnh, nghiêm trọng có thể gây ra các vụ dịch trong cộng đồng. Bệnh viện cũng là một trong số nguồn phát sinh chất thải nguy hại. Theo thống kê năm 2012, trong số 1.263 bệnh viện, có 53,4% bệnh viện có công trình xử lý nước thải, 46,6% hầu như không có hệ thống xử lý nước thải. Đối với chất thải rắn, 90% bệnh viện thu gom hàng ngày, 67% bệnh viện xử lý bằng lò đốt, than bùn hoặc công nghệ đốt khác, 32,2% xử lý bằng lò thủ công hoặc chôn lấp trong bệnh viện...[9]. Từ thực trạng trên có thể thấy tính cấp thiết của việc xây dựng môi trường y tế bền vững và việc ban hành các chính sách liên quan tại các bệnh viện của nước ta hiện nay.

Đã có nhiều văn bản quy định về việc thực hiện “Mục tiêu Xanh” trong các bệnh viện, cụ thể như: Quyết định số 4858/QĐ-BYT ngày 3/12/2013 của Bộ Y tế về việc ban hành Bộ tiêu chí đánh giá chất lượng bệnh viện. Mục tiêu chính là “*Khuyến khích, định hướng và thúc đẩy các bệnh viện tiến hành các hoạt động cải tiến và nâng cao chất lượng nhằm cung ứng dịch vụ y tế an toàn, chất lượng, hiệu quả và mang lại sự hài lòng cao nhất có thể cho người bệnh, người dân và nhân viên y tế, phù hợp với bối cảnh kinh tế – xã hội đất nước*”; Quyết định 6573/QĐ-BYT

ngày 03/11/2016 về Ban hành hướng dẫn triển khai cơ sở y tế xanh – sạch – đẹp. Trong đó có nêu rõ về tiêu chí xây dựng môi trường xanh, quy định về chất lượng nước và quản lý chất thải y tế. Điều đáng chú ý là, vai trò thực hiện các chính sách về PTBV tại các bệnh viện hiện nay còn chưa thực sự được thiết chế hóa một cách rõ nét. Trong đó có các văn bản chính sách đề cập đến việc phát triển công nghệ trong đảm bảo môi trường tại bệnh viện, cụ thể như: Quyết định số 122/QĐ - TTg của Thủ tướng Chính phủ ngày 10/01/2013 phê duyệt Chiến lược quốc gia bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân giai đoạn 2011 - 2020, tầm nhìn đến năm 2030. Ứng dụng và phát triển khoa học và công nghệ được nhắc đến trong giải pháp thứ 8: Phát triển khoa học - công nghệ y tế. Mặc dù vậy, các chính sách đặc thù về thực hiện mục tiêu PTBV chủ yếu được tiếp cận tại các bệnh viện lớn, còn các bệnh viện tại địa phương còn gặp nhiều hạn chế. Đáng chú ý rất ít bệnh viện có chính sách đặc thù cho việc thực hiện mục tiêu PTBV và xây dựng được lộ trình thực hiện và đánh giá. Niên giám thống kê hoạt động y tế của Bộ Y tế hàng năm có đề cập đến việc thực hiện PTBV xong chưa có nhiều phân tích chuyên sâu về vấn đề này. Tại các bệnh viện, thiếu các quy trình đồng bộ về xây dựng lộ trình thực hiện và đánh giá mục tiêu PTBV. Điều này, dẫn tới một nhu cầu tất yếu về việc xem xét chuyển đổi mô hình/xây dựng các mô hình Bệnh viện Xanh, nhằm đưa các tiêu chí PTBV áp dụng đồng bộ trong mọi khâu, mọi quy trình hoạt động của bệnh viện tại Việt Nam hiện nay. Việc xây dựng mô hình Bệnh viện Xanh cần được triển khai đồng bộ với việc phát triển các hệ thống các công trình xanh trong lĩnh vực y tế và chăm sóc sức khỏe để tạo ra hệ sinh thái y tế xanh – nơi mà các thành tố đều hướng tới mục tiêu PTBV.

3. Các hàm ý chính sách hướng tới việc xây dựng mô hình bệnh viện Xanh

i) Cam kết vì một chiến lược bền vững

Hiện nay các bệnh viện đã và đang thực hiện mục tiêu PTBV: (1) Việc thực hiện PTBV gắn với môi trường bệnh viện (Môi trường hiện hữu,

môi trường vật chất tại bệnh viện); (2) PTBV và y tế thông minh là hai lĩnh vực liên quan nhưng chính sách thì lại tách biệt; (3) Chăm sóc sức khỏe đảm bảo mục tiêu PTBV là dành cho đối tượng bệnh nhân đến bệnh viện (không bao gồm bệnh nhân quản trị sức khỏe thông minh); (4) Việc thực hiện mục tiêu PTBV là do từng đơn vị tùy điều kiện triển khai, không có lộ trình và quy trình đánh giá hiệu quả; (5) Chưa có sự liên kết giữa các bên liên quan để thực hiện các mục tiêu PTBV (nhóm start-up công nghệ y tế, các doanh nghiệp, tập đoàn y tế,...). Việc chuyển đổi sang mô hình Bệnh viện Xanh có thể coi là kỳ vọng song cũng có thể coi là một thách thức lớn với các mô hình Bệnh viện truyền thống. Sự cam kết chuyển đổi này không phải ngay lập tức có thể đạt được mà cần một lộ trình và kế hoạch cụ thể. Điều này đòi hỏi việc xây dựng các Nhóm chuyên gia/Hội đồng riêng để phát triển Chiến lược Xanh trong lĩnh vực y tế nói chung, và việc xây dựng hệ thống các Bệnh viện Xanh nói riêng.

ii) Nguồn lực cho mô hình

Với các bệnh viện công lập, nguồn kinh phí của quá trình chuyển đổi sang mô hình Bệnh viện Xanh, Bệnh viện Công nghệ thân thiện môi trường có thể bị hạn chế. Điều này đòi hỏi bộ phận lãnh đạo cần có chiến lược để triển khai các đề tài, dự án về công nghệ thân thiện môi trường cũng như các dự án xã hội hóa để từng bước chuyển đổi. Chỉ khi tự chủ tài chính gắn với các định hướng về ưu tiên phát triển KH, CN và đổi mới được đảm bảo thì bệnh viện mới hội tụ đủ điều kiện để chuyển đổi. Bên cạnh nguồn tài lực, nguồn nhân lực của bệnh viện cũng cần được đào tạo và hình thành tư duy Xanh trong quản trị hệ thống.

iii) Khung pháp lý

Có thể nhận thấy rằng triển khai mô hình bệnh viện Xanh sẽ tạo ra những đột phá trong việc thực hiện mục tiêu PTBV trong lĩnh vực y tế. Thay vì xây dựng các chính sách đơn lẻ trong triển khai từng mục tiêu PTBV, cần có một khung chính sách lớn hơn về việc phát triển hệ sinh thái y tế thích ứng với bối cảnh CMCN lần thứ tư. Hệ sinh thái này có thể cho ra đời những Bệnh viện Xanh, Bệnh viện thông minh có liên

kết chặt chẽ với hệ thống Đô thị thông minh đáp ứng nhu cầu của người dân về chăm sóc sức khỏe và thực hiện các mục tiêu PTBV về mọi mặt. Hoàn toàn có thể dự báo một kịch bản chính sách thực hiện mục tiêu PTBV theo tiếp cận của hệ sinh thái y tế và chăm sóc sức khỏe, trong đó xây dựng mô hình Bệnh viện Xanh là một giải pháp nằm trong hệ thống chính sách tổng thể này. Lúc này, khung mẫu chính sách của bệnh viện phải nằm trong khung mẫu chính sách chung của Hệ thống đổi mới quốc gia trong lĩnh vực y tế. Khung pháp lý hỗ trợ cần tính đến hai đối tượng (Các bệnh viện công lập chuyển đổi sang mô hình bệnh viện xanh, Các bệnh viện của các doanh nghiệp/tập đoàn). Việc đầu tư xây dựng mô hình Bệnh viện Xanh có thể được các doanh nghiệp tiếp cận sớm hơn so với quá trình chuyển đổi của hệ thống bệnh viện công lập hiện nay. Chính vì vậy, cần có những chính sách hỗ trợ đầu tư, chính sách về thuế,... khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư xây dựng Bệnh viện Xanh và các thành tố khác của Hệ sinh thái y tế xanh.

iv) Quản trị số

Đi liền với mô hình Bệnh viện Xanh có lẽ là xu hướng quản trị 4.0 với việc liên kết của nhiều thành tố thông minh (ví dụ Thành phố thông minh). Xu hướng chuyển đổi số hiện nay ngày càng phổ biến tại Việt Nam, bệnh viện cũng sẽ dần phải thích ứng với xu hướng này một cách đồng bộ, không chỉ dừng lại ở Quản trị dữ liệu và Đổi mới Công nghệ. Phương thức quản trị số dựa trên nền tảng Dữ liệu lớn (Big Data) sẽ là điều kiện để xây dựng các chuỗi cung ứng Xanh trong bệnh viện.

v) Hệ sinh thái đổi mới trong lĩnh vực y tế và chăm sóc sức khỏe

Hệ sinh thái này có thể cho ra đời những Bệnh viện thông minh và liên kết chặt chẽ về các hoạt động khoa học và công nghệ, đổi mới và phát triển thị trường y tế. Hệ sinh thái đó kết nối bệnh nhân, nhà thuốc, phòng khám, bệnh viện, các công ty cung cấp dịch vụ trong lĩnh vực y tế. Hoàn toàn có thể dự báo một kịch bản chính sách thực hiện mục tiêu PTBV theo tiếp cận của hệ sinh thái y tế và chăm sóc sức khỏe. Lúc này, khung mẫu chính sách của bệnh viện phải nằm

trong khung mẫu chính sách chung của Hệ thống đổi mới này. Song song với việc phát triển các mô hình Bệnh viện Xanh cần tính đến các mô hình chuỗi liên kết với các đối tượng khác trong hệ sinh thái đổi mới trong lĩnh vực y tế, để các mục tiêu PTBV được thực hiện hiệu quả và đồng bộ.

4. Kết luận

Bệnh viện – với vai trò là một thành tố quan trọng trong thực hiện mục tiêu PTBV không chỉ trong việc đảm bảo thực hiện các tiêu chí về PTBV mà còn tạo ra môi trường y tế bền vững với cộng đồng. Giải pháp về xây dựng mô hình Bệnh viện Xanh không chỉ đáp ứng việc thực hiện các mục tiêu đảm bảo sức khỏe cho cộng đồng và còn là tiền đề để đảm bảo đưa các tiêu chí PTBV trong sự phát triển của bệnh viện. Tại Việt Nam hiện nay, việc thực hiện mục tiêu PTBV tại các bệnh viện còn đơn lẻ và thiếu tính hệ thống. Mô hình Bệnh viện Xanh có thể tạo ra những bước đột phá trong việc đồng bộ hóa, hệ thống hóa các Tiêu chí Xanh, Bền vững trong phát triển bệnh viện nói riêng và một hệ sinh thái quốc gia trong lĩnh vực y tế nói chung. Để có thể hiện thực hóa mô hình này, cần sự cam kết của một cộng đồng các bên liên quan, trong đó đặc biệt là vai trò của các ủy ban/hội đồng chuyên môn đặc cách xây dựng lộ trình và điều phối các kế hoạch thực hiện; đồng thời cần tập hợp nguồn lực, phát triển hệ thống quản trị số và một môi trường hệ sinh thái y tế xanh để giúp các bệnh viện Xanh thực sự phát huy vai trò thực hiện các mục tiêu PTBV một cách hiệu quả và bao trùm nhất.

Tài liệu tham khảo

- [1] Yusef Shaabani, Ali Vafaiee Najar, Mohammad Naser Shafiee, Marziyeh Meraji, Elaheh Hooshmand, Designing a green hospital model: Iranian hospital, *International Journal of Healthcare Management*, Taylor and Francis Online, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/20479700.2019.1572265>, 23/9/2019
- [2] H. Anh, The criteria to build a green hospital in the US (in Vietnamese), Health Environment Management Department, <https://vihema.gov.vn/tieu-chi-xay-dung-benh-vien-xanh-tai-my.html>, 2018 (accessed on 10 December 2020).
- [3] Healthcare Administration Degree Programs, 30 most environmentally friendly hospitals in the world. <https://www.healthcare-administration-degree.net/30-most-environmentally-friendly-hospitals-in-the-world/>, 2014 (accessed on 10 December 2020).
- [4] Sustainable Development Goals (Website UN), The Sustainable Development Agenda. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/>, 2020 (accessed on 10 December 2020).
- [5] World Health Organisation, Sustainable Development Goals. Knowledge Platform. <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=30022&nr=192&menu=3170>, 2020. (accessed on 10 December 2020).
- [6] Cambridge University Press, Sustainable Development Report 2020, 2020, pp. 480-481.
- [7] N.V. Thanh, D.T. Truong, Philip Degenhardt (Editors), Prospects for Social, Ecological and Economic in Vietnam, The Gioi Publisher, 2020.
- [8] Ministry of Health, Procedures of State management in the field of health (in Vietnamese), Information on law education on health, No. 3 September 2014, https://moh.gov.vn/che-do-chinh-sach-linh-vuc-y-te/-/asset_publisher/5uVUQOCXQDjt/content/phuong-thuc-quan-ly-nha-nuoc-trong-linh-vuc-y-te, 2014 (accessed on 10 December 2020).
- [9] VnExpress Electronic Newspaper, Medical waste "destroys" the environment (in Vietnamese), vnexpress.net/rac-thai-y-te-buc-tu-moi-truong-2394511.html, 2012 (accessed on 09 December 2020).